

Vastuvõtmise kuupäev : 07/10/2026

Kohtuasi C-960/26*

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

27. august 2026

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Tribunalul Mureș (Mureșe esimese astme kohus, Rumeenia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. juuli 2025

Hageja:

A.B.

Kostjad:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Sălaj

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj

Põhikohtuasja ese

Eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli olev esimese kohtuastme töövaidlus, mille esemeks on hagi, milles hageja nõuab, et kostjaid kohustataks prillide eest hüvitist maksma.

Eelotsuse küsimused

1. Kas liikmesriigi kohus, kes peab esmajärjekorras kohaldama direktiivi 1999/70/EÜ sätteid, on kohustatud tagama nende sätete täieulatusliku kohaldamise ja peab jätma omal algatusel kohaldamata ükskõik missuguse nendega vastuolus oleva riigisisese õigusnormi, isegi kui see on hilisem, ilma et ta peaks taotlema või ära ootama, et see õigusnorm tunnistatakse enne õigusaktidega või ükskõik missuguses muus põhiseaduslikus menetluses kehtetuks?

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

2. Kas direktiivi 90/270/EMÜ artikli 9 lõikeid 3 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et need võivad olla aluseks sellist liiki nõudele, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille eesmärk on saavutada niisuguste vajalike ja konkreetsete kulude (mis ei ole üleliigsed ja vastavad töötaja konkreetsete nägemisraskuste astmele) hüvitamine, mis töötajal tekkisid nägemisteravust korrigeeriva erivahendi ostmisel (juhul kui tööandja seda vahendit otse ei paku ja hüvitab osaliselt vaid väga väikese või ebaolulise summa)?

3. Kas direktiivi 90/270/EMÜ artikli 9 lõikeid 3 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui riigisiseste õigusnormidega kehtestatakse ebamõistlikud ja asjakohatud piirangud töötajate õigusele saada täies ulatuses tagasi vajalikud ja konkreetsete kulud (mis ei ole üleliigsed ja vastavad töötaja konkreetsete nägemisraskuste astmele), mis töötajal tekkisid nägemisteravust korrigeeriva erivahendi ostmisel (juhul kui tööandja seda vahendit otse ei paku ja hüvitab osaliselt vaid väga väikese või ebaolulise summa), kui need piirangud toovad töötajatele kaasa täiendavaid rahalisi kohustusi?

4. Kas liikmesriigi kohtud on direktiivi 90/270/EMÜ artikli 9 lõigete 3 ja 4 alusel kohustatud kaitsma töötajate tegelikke individuaalseid õiguseid, eelkõige ebamõistlike ja asjakohatud piirangute korral, mis tulenevad otseselt riigisisestest õigusnormidest, kui selliste piirangutega rikutakse töötajate õigust saada nägemisteravust korrigeerivad erivahendid, mis vastavad nende konkreetsete nägemisraskuste astmele, või kui need toovad töötajatele kaasa täiendavaid rahalisi kohustusi?

Asjakohased õigusnormid

Riigisisese õiguse sätted

Rumeenia põhiseadus (Constituția României), artikli 1 lõige 5 (põhiseaduse, selle ülimuslikkuse ja seaduste järgimise kohustuse kohta) ja artikli 147 lõige 4 (Curtea Constituțională a României (Rumeenia konstitutsioonikohus, edaspidi „konstitutsioonikohus“) lahendite kohustuslikkuse kohta);

Seadus nr 567/2004 kohtute ja nende juures tegutsevate prokuratuuride spetsialiseerunud abitöötajate staatuse ning riiklikus kriminalistikaekspertiisi instituudis tegutsevate töötajate staatuse kohta (**Legea nr. 567/2004** privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului National de Expertize Criminalistice). Selle seaduse artikli 67 lõikes 1 on sätestatud põhimõte, et kohtusüsteemi spetsialiseerunud abiteenistujatele on tervishoid tasuta.

Valitsuse määrus nr 762/2010 teatavatele kohtusüsteemi töötajate kategooriatele tasuta tervishoiuteenuste, ravimite ja proteeside andmise tingimuste kohta (**Hotărârea Guvernului nr. 762/2010** privind condițiile de acordare, în mod

gratuit, a asistenței medicale, medicamentelor și protezelor pentru unele categorii de personal din sistemul justiției). Selle valitsuse määrase artikli 9 punktis g on muu hulgas ette nähtud, et prillide eest makstavat tasu ei või hüvitada kohtusüsteemi kulude eest vastutavate eelarvehendite käsutajate eelarvest.

Valitsuse määrus nr 1028/2006 kuvariga töötamise tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta (**Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006** privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare). Selle valitsuse määrase artiklid 12–16 vastavad sisuliselt direktiivi 90/270 artikli 9 lõigetele 1–5.

Seadus nr 95/2006 tervishoiusektori reformi kohta (**Legea nr. 95/2006** privind reforma în domeniul sănătății). Selle seaduse artikli 248 lõike 1 punktis j on sätestatud, et nägemise korrigeerimiseks vajalike vahendite eest makstavat tasu ei hüvitata ühtsest sotsiaal- ja tervisekindlustuse kassast. Nimetatud tasu tuleb maksta kindlustatud isikul, seda taotlevatel asutustel, riigieelarvest või muudest allikatest.

Valitsuse kiireloomuline määrus nr 53/2024, millega kehtestatakse meetmed teatavate eelarvetgevuse sektorite töötajate töötasu ja teatavate korralduslike aspektide reguleerimise kohta (**Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 53/2024** privind măsuri referitoare la salarizarea personalului din unele sectoare de activitate bugetară, precum și reglementarea unor aspecte organizatorice) (edaspidi „kiireloomuline määrus nr 53/2024“). Selle kiireloomulise määruse V artikli lõikes 1 on sätestatud, et alates selle jõustumise kuupäevast hüvitavad ametiasutused ja riigi institutsioonid töötajatele, kes tavaliselt kasutavad kuvarit oma tavapärasest tööajast märkimisväärse aja kestel, nägemisteravust korrigeerivate erivahendite ostmise 500 Rumeenia leu piires inimese kohta.

Valitsuse määrus nr 64/2025, millega kiidetakse heaks kiireloomulise määruse nr 53/2024 V artikli lõigete 1 ja 2 sätete rakenduseeskirjad (**Hotărârea Guvernului nr. 64/2025** pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor articolului V alineatele (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 53/2024).

Liidu õiguse sätted

Nõukogu 29. mai 1990. aasta **direktiiv 90/270/EMÜ** kuvariga töötamise tervishoiu ja ohutuse miinimumnõuete kohta (viies üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses), artikli 9 lõiked 3 ja 4.

Asjakohane kohtupraktika

Riigisiseste kohtute praktika

Rumeenia konstitutsioonikohtu kohtuotsus nr 390/2021. Selle kohtuotsusega võttis Rumeenia konstitutsioonikohus seisukoha riigisisese õiguse ja liidu õiguse vahelise suhte kohta. Ta leidis sisuliselt, et Rumeenia põhiseaduse artiklis 148 on ette nähtud liidu õiguse kohaldamine eelisjärjekorras. Seda eelisjärjekorras kohaldamist piirab aga mõiste „liikmesriigi põhiseaduslik identiteet“. Sellest identiteedist tulenevalt on Rumeenia konstitutsioonikohtul kohustus tagada põhiseaduse ülimuslikkus Rumeenia territooriumil. Põhiseaduse artikkel 148 ei anna õigust kohaldada liidu õigust eelisjärjekorras Rumeenia põhiseaduse ees, mistõttu ei ole liikmesriigi kohtul pädevust kontrollida, kas põhiseaduse artikli 148 alusel põhiseaduspäraseks tunnustatud riigisisised õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul kehtestas Rumeenia konstitutsioonikohus selle kohtuotsusega põhimõtte, mille kohaselt ei saa liikmesriigi kohtud jätta kohaldamata Rumeenia konstitutsioonikohtu praktikat, mida nad peavad liidu õigusega vastuolus olevaks.

Liidu kohtute praktika

22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Inspectoratul General pentru Imigrări (prillide soetamine töötaja poolt), C-392/21, EU:C:2022:1020 (edaspidi „kohtuotsus IGPI“), punktid 56 ja 60; 30. septembri 2003. aasta kohtuotsus Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513; 20. novembri 2018. aasta kohtuotsus Sindicatul Familia Constanța jt, C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41; 30. märtsi 2006. aasta kohtuotsus Mattern ja Cikotic, C-10/05, EU:C:2006:220, punkt 22; 4. juuni 2009. aasta kohtuotsus Vatsouras ja Koupatantze, C-22/08 ja C-23/08, EU:C:2009:344, punkt 27; 9. märtsi 1978. aasta kohtuotsus Amministrazione delle finanze dello Stato vs. Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49; 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034; 3. septembri 2020. aasta kohtuotsus Vikingo Fővállalkozó, C-610/19, EU:C:2020:673.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühiülevaade

- 1 Hageja töötab esimese kohtusekretärina Tribunalul Sălajis (Sălaji esimese astme kohus, Rumeenia) juures asuvas prokuratuuris. Oma ametikohustuste täitmisel töötab ta enamasti arvutiekraani ees.
- 2 Oftalmoloogi koostatud meditsiiniliste arvamuste kohaselt halvenes hageja nägemine arvutiekraani ees töötamise tõttu, mistõttu talle kirjutati nägemisdefekti korrigeerimiseks välja prillid. Hageja ostis prillid oma raha eest, summas 1770 Rumeenia leud ja nõudis seejärel kostjatelt selle summa hüvitamist.

- 3 Kostjad keeldusid kõnealust summat hüvitamast. Esiteks tuginesid nad valitsuse määruse nr 762/2010 artikli 9 punktile g, mille kohaselt ei saa prillide eest makstavat tasu hüvitada kohtusüsteemi kulude eest vastutavate eelarvevahendite käsutajate eelarvest. Teiseks märkisid nad, et kiireloomulise määruse nr 53/2024 artikli V lõike 1 kohaselt piirduks hüvitis igal juhul 500 Rumeenia leuga.
- 4 Hageja pöördus Tribunalul Mureșe (Mureșe esimese astme kohus, Rumeenia), eelotsusetaotluse esitanud kohtu poole, paludes sisuliselt kohustada kostjaid hüvitama kogusummat, mis ostetud prillide eest tasuti.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 5 Hageja rõhutab, et tema tööülesandeid arvestades on ta sunnitud tegema tööd peaaegu eranditult kuvarite ees, mis on asjaolu, mis on tema nägemist oluliselt halvendanud. Seetõttu oli ta sunnitud pärast oftalmoloogiga konsulteerimist ja viimase soovitusel dioptrite erinevuse tõttu prille vahetama. Nimetatud arst tuvastas, et tema nägemise halvenemine oli arvutiekraani ees töötamise otsene tagajärg. Hageja tugines muu hulgas kohtuotsusele IGPI.
- 6 Kostjad väidavad, et arvestades, et on olemas sõnaselged riigisisised õigusnormid prillide hüvitamise välistamise kohta, on käesoleval juhul vastuvõetamatu kohtuotsuse IGPI ja liidu õiguse kohaldamine, kuna see kahjustaks riigisisese õiguse ootuspärasust ja takistaks riigisiseste õigusnormide kohaldamist, mis on vastuolus Rumeenia põhiseaduses sätestatud põhimõtetega.

Eelotsusetaotluse põhjendused

- 7 Eelotsusetaotluse esitanud kohus analüüsib esiteks oma eelotsusetaotluse *vastuvõetavust*, märkides, et ta täidab kõiki Euroopa Kohtu kohtupraktikas ette nähtud tingimusi, et teda saaks kvalifitseerida „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses. Mis puudutab täpsemalt tema sõltumatuse nõuet, siis rõhutab ta, et kuigi kohtukoosseis koosneb ühest kohtunikust ja kahest kohtunikuabist, on tema otsuste tegemisel otsustav kohtuniku hää, samas kui kohtunikuabide hää on nõuandvat laadi. Lisaks on kohtunikuabid sõltumatud ja nimetatud ametisse püsivalt, ning peavad järgima kõiki kohtunikele seaduses ette nähtud kohustusi.
- 8 Teiseks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus seoses *esimese eelotsuse küsimusega*, et liidu õigus kohustab teda määrama hageja ostetud prillide täieliku hüvitamise, kuid ta ei saa edasi minna riigisiseste õigusnormide niisuguse tõlgendamisega, mis on kooskõlas liidu õigusega, ega tagada liidu õiguse sätete täieulatuslikku toimet.
- 9 Seega ühelt poolt keelab seaduse nr 95/2006 artikli 248 lõike 1 punkt j riiklikus tervishoiusüsteemis hüvitise maksmise nägemise parandamiseks vajalike vahendite eest ning kiireloomulise määruse nr 53/2024 sätted näevad ette, et ülemmäär, mille piires avaliku sektori asutused ja institutsioonid võivad seda

hüvitist maksta, on 500 Rumeenia leud. Teiselt poolt kohustab Rumeenia konstitutsioonikohtu praktika, eelkõige kohtuotsus nr 390/2021, teda kohaldama riigisiseseid õigusnorme täpselt ja tingimusteta, arvestades, et Rumeenia konstitutsioonikohus on otsustanud, et liikmesriigi kohus ei tohi jätta konstitutsioonikohtu siduvat kohtupraktikat kohaldamata isegi siis, kui ta leiab, et see on liidu õigusega vastuolus.

- 10 Sellest tulenevalt on eelotsusetaotluse esitanud kohtul põhjendatud kahtlus, kas tal on endiselt voli ja võimalus kohaldada liidu õiguse esimuse põhimõtet, ning kahtlus seoses selle kindlakstegemisega, kas põhiseaduslikud sätted ja Rumeenia konstitutsioonikohtu siduv kohtupraktika võivad teda takistada liidu õigust kohaldamast.
- 11 Kolmandaks, mis puudutab *teist, kolmandat ja neljandat eelotsuse küsimust*, mille kohta eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab koondpõhjenduse, siis märgib see kohus, et ta soovib teada, kas Rumeenia õigusnormid, mis käsitlevad töötajale nägemisteravust korrigeeriva erivahendi ostmisel tekkinud vajalike ja konkreetsete kulude piiratud hüvitamist, on kooskõlas direktiivi 90/270 artikli 9 lõigetega 3 ja 4, mis on tema arvates tingimusteta ja piisavalt täpsed, et üksikisikud saaksid neile liikmesriigi kohtus tugineda.
- 12 Viidates kohtuotsuse IGPI punktidele 56 ja 60, leiab ta, et kõnealused seisukohad on põhikohtuasjas kohaldatavad. Järelikult on hageja Euroopa Kohtu praktika kohaselt töötaja, kelle tööandja on Rumeenia riik, kes maksab talle töötasu riiklikest vahenditest. Üks palgaga seotud element, millele hagejal on õigus, on ka nägemisteravust korrigeeriva seadme ostmisega seotud vajalike ja konkreetsete kulude täielik hüvitamine. Osaledes avaliku sektori vahenditega nende kulude eest hüvitise saamise õiguse andmisel, tegutseb Rumeenia riik oma avalikus teenistuses töötavate kutsetöötajate tööandjana.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab aga, et kohtuotsuses IGPI ei ole selgitatud, kas liidu õigusega on vastuolus liikmesriigi praktika sekkuda töösuhetesse seadusandlikul teel, kehtestades nägemisteravust korrigeeriva seadme ostmisel töötajale tekkinud vajalike ja konkreetsete kulude hüvitamise ülemmäära väikeses, ebamõistlikus ja muutumatus summas, mis ei vasta asjaomase töötaja konkreetsete nägemisraskuste astmele.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei ole oluline, kas hageja oftalmoloogiline seisund oli tingitud kuvariga töötamisest või mitte. Ainus asjakohane küsimus on see, et prillid on mõeldud selleks, et aidata tal korrigeerida või vältida nägemishäireid, mis on seotud tema tegevusega, millega kaasneb kuvari kasutamine. Oftalmoloogi soovitusel ja ettekirjutusest nähtub, et vanu läätsi ei saanud enam kuvariga töötamiseks kasutada ning et välja kirjutatud prillid on selle tegevusega kaasnevate spetsiifiliste nägemisraskuste korrigeerimiseks sobivamad kui üldiste nägemisraskuste korrigeerimiseks.

- 15 Neljandaks leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kõigile eelotsuse küsimustele tuleb vastata jaatavalt.